

Inspektionsrapport
från Skolverket
54-2006:2505

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Engelska Skolan Norr
i Stockholm

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Engelska Skolan Norr i Stockholm

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Engelska Skolan Norr i Stockholms kommun. Besök gjordes i skolan den 6-7 februari 2007.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 17 december 2007, skall Engelska Skolan Norr AB redovisa till Skolverket enheten i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att eleverna vid Engelska Skolan Norr når goda resultat och att deras kunskapsutveckling följs upp på ett bra sätt. Skolans arbete för att individanpassa verksamheten och ge stöd för att möta enskilda elevers behov fungerar i stort sett väl. Skolans engelska profil innebär emellertid att undervisningen bedrivs på

engelska i alltför hög utsträckning. Ett medvetet och systematiskt värdegrundsarbete bedrivs för att skapa en god mångkulturell och lärande miljö. I verksamheten finns dock ett antal brister som måste åtgärdas och några områden som är i behov av förbättringsinsatser.

Följande områden inom Engelska Skolan Norrs verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Undervisning ges inte i tillräcklig omfattning på svenska (9 kap. 2 § skollagen).
- Betyg sätts inte i enlighet med förordningen (1a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämförd med 7 kap. 8 § grundskoleförordningen).
- Eleverna ges inte förutsättningar att nå målen i årskurs 5 i ämnet slöjd och att i de högre årskurserna välja slöjdart (9 kap. 2 § skollagen)
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (4-5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte kravet på öppenhet genom att all information och dokumentation inte finns på svenska språket (9 kap. 2 § skollagen).

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolans arbete med likabehandlingsplanen bör förbättras.
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter att ta ansvar för och utöva inflytande över sin utbildning.
- Skolan bör arbeta vidare med att anpassa verksamheten till alla elevers behov.
- Rektors roll med övergripande ansvar för den pedagogiska utvecklingen och som chef för lärarna och övrig personal bör stärkas.
- Skolan bör öka andelen behöriga lärare samt vidta åtgärder för att höja lärares kompetens i svenska.

På Skolverkets vägnar

Marie- Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Karin Nilsson
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Anette Älmdalen, Christina Aro-Östgren samt Claes-Göran Aggebo deltagit.

Bilaga

Rapport

Kopia till

Stockholms kommun

Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Engelska Skolan Norr

Innehåll

Inledning	1
Underlag	2
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	6
Bedömning av förutsättningarna	13

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Engelska Skolan Norr den 6-7 februari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets fjärde inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet läsåret 1993/94. Den senaste inspektionen av skolan gjordes läsåret 2001/2002. I Skolverkets beslut den 27 juni 2002 (dnr 2001: 3857) konstaterades att Engelska Skolan Norr inte uppfyllde de krav som ställs i 9 kap.2 § skollagen om öppenhet för alla elever, genom att skolans information till elever och föräldrar mestadels enbart fanns på engelska och att informationen i vissa fall även var felaktig. Skolan ställde dessutom krav på föräldrarna vad gäller skolmateriel för eleverna samt tog ut en avgift, vilket strider mot 9 kap. 7 § skollagen. Skolan har redovisat åtgärder för de påtalade bristerna och Skolverket har den 13 augusti 2002 därmed bedömt skolan uppfylla kraven för godkännande och avslutat ärendet.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar samt skolsköterskan och företrädare för huvudmannen. Inspektörerna besökte också förskoleklassverksamheten och lektioner i flertalet årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Engelska Skolan Norr har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Stockholms kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet.¹ Kommunens egna inspektörer har genomfört granskningar av Engelska Skolan Norr år 2001 och 2005. Skolverkets inspektörer har tagit del av de rapporter som upprättats i samband med granskningarna. I den senare kommunala rapporten lyftes som styrkor fram att skolan utmärks av ett gott arbetsklimat och att skolan uppvisar goda resultat. Som svagheter angavs bl.a. elevernas bristande delaktighet i planering och utvärdering och personalens behov av fördjupning i styrdokumentet.

Beskrivning av skolan

Engelska Skolan Norr	Antal barn/elever
Förskoleklass	56
Grundskola	459

Skolverket godkände Engelska Skolan Norr i Stockholm som en fristående grundskola för årskurserna 1 –9 genom beslut den 18 maj 1999 (dnr 99:794). Dessförinnan hette skolan Engelska Skolan och hade en annan huvudman men med samma verksamhet. Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag från elevernas hemkommuner samt får anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Skolan har även godkännande att bedriva förskoleklass i anslutning till skolan enligt underrättelse från Skolverket den 18 november 1999 (dnr 99:1807).

Skolans inriktning är allmän. Huvudmannen anger att skolans profil är: funktionellt tvåspråkig, undervisning på engelska, mångkulturell, data och schack.

Huvudman för skolan är Engelska Skolan Norr AB med organisationsnummer 556569-9302.

¹ Utbildningsförvaltningen i Stockholms kommun gör övergripande uppföljningar av samtliga skolformer.

Verksamheten vid Engelska Skolan Norr med nuvarande huvudman startade läsåret 1999/00 och omfattar årskurserna 1-9.

Skolan hade vid inspektionsbesöket 515 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Stockholms kommun, men skolan har även elever från tjugotalet andra kommuner i Stockholms närområde.

Engelska Skolan Norr är belägen vid Roslagstull. Skollokalerna är inrymda i tre byggnader, av vilka två ligger intill varandra på universitetsområdet. I denna del av skolan har en nybyggd, välutrustad laborationssal tagits i bruk inför innevarande läsår. Den tredje byggnaden, i vilken även bl.a. administration och matsal är inrymda, disponeras av elever i förskoleklassen och årskurserna 1-5. Byggnaderna för de äldre respektive yngre eleverna ligger på några minuters promenadavstånd från varandra. Skolan upplevs av elever och personal som trångbodd.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Engelska Skolan Norr och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Inspektörerna bedömer att eleverna når goda resultat och att deras kunskapsutveckling följs upp på ett bra sätt. Skolans arbete för att individanpassa verksamheten och ge stöd för att möta enskilda elevers behov fungerar i stort sett väl. Skolans engelska profil innebär emellertid att undervisningen bedrivs på engelska i alltför hög utsträckning. Ett medvetet och systematiskt värdegrundsarbete bedrivs för att skapa en god mångkulturell och lärande miljö. I verksamheten finns dock ett antal brister som måste åtgärdas och några områden som är i behov av förbättringsinsatser.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Undervisning ges inte i tillräcklig omfattning på svenska (9 kap. 2 § skollagen).
- Betyg sätts inte i enlighet med förordningen (1a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämförd med 7 kap. 8 § grundskoleförordningen).
- Eleverna ges inte förutsättningar att nå målen i årskurs 5 i ämnet slöjd och att i de högre årskurserna välja slöjdart (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (4-5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte kravet på öppenhet genom att all information och dokumentation inte finns på svenska språket (9 kap. 2 § skollagen).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolans arbete med likabehandlingsplanen bör förbättras.
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter att ta ansvar för och utöva inflytande över sin utbildning.

- Skolan bör arbeta vidare med att anpassa verksamheten till alla elevers behov.
- Rektors roll med övergripande ansvar för den pedagogiska utvecklingen och som chef för lärarna och övrig personal bör stärkas.
- Skolan bör öka andelen behöriga lärare samt vidta åtgärder för att höja lärares kompetens i svenska.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Kunskaper

Elevernas kunskapsutveckling följs i samtliga ämnen och årskurser upp i det skolan kallar Progress Record, en checklista för bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Resultaten ligger till grund för de individuella utvecklingssamtalen och ställs samman på klass- och skolnivå (se nedan) för bedömning av stöd- och utvecklingsinsatser. Progress Record omfattar av skolan utarbetade konkretiseringar av de nationella målen för varje årskurs vilket ger eleverna god kännedom om målen för respektive ämne.

De nationella kursplanerna anger mål som eleverna minst skall nå senast i slutet av det femte respektive nionde skolåret. Som ett stöd för sin uppföljning och bedömning genomför Engelska Skolan Norr nationella ämnesprov i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik i årskurs 5 och årskurs 9. Eleverna har givits möjlighet att välja om de vill göra proven i matematik på svenska eller engelska. Föregående läsår uppnådde 91 procent av eleverna i årskurs 5 målen för provet i svenska, 100 procent i engelska och 80 procent i matematik. I årskurs 9 samma år uppnådde 91 procent målen för provet i svenska, 100 procent i engelska och 98 procent i matematik. Fyra elever genomförde provet i svenska som andraspråk.

Betygen i årskurs 9 uttrycker i vad mån eleverna uppnått de mål som uttrycks i den nationella kursplanen för respektive ämne.

Sammanställningen i nedanstående tabell visar resultat vid Engelska Skolan Norr jämförda med övriga skolors i Stockholms kommun och riket under de tre senaste åren.

Tabell 1. Slutbetyg enligt Skolverkets statistik

	Engelska Skolan Norr			Stockholms kommun			Riket		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Meritvärde	257,9	264,3	278,6	221,0	221,3	221,9	206,9	206,3	206,8
Flickor	276,6	273,8	293,2	230,5	230,7	230,5	218,1	217,3	218,3
Pojkar	235,5	247,5	263,3	211,8	212,3	213,3	196,3	195,8	195,7
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	84,1	82,0	98,0	75,6	75,7	75,1	75,9	75,5	76,0
Flickor	89,5	90,6	100,0	78,3	78,8	77,2	79,3	78,8	79,4
Pojkar	77,4	66,7	95,8	72,9	72,7	73,0	72,6	72,3	72,6
Andel (%) behöriga till nationella program	95,7	94,0	98,0	89,8	89,2	90,0	89,6	89,2	89,5
Flickor	94,7	100,0	100,0	90,0	90,1	90,3	91,1	90,7	90,7
Pojkar	96,8	83,3	95,8	89,5	88,4	89,7	88,2	87,7	88,3

Statistiken visar att såväl meritvärdena som andelen elever med fullständigt slutbetyg och behörighet till ett nationellt program vid Engelska Skolan Norr vida överstiger kommun- och riksgenomsnittet. Vid en jämförelse skolorna emellan i Stockholms kommun uppvisar Engelska Skolan Norr det näst högsta meritvärdet. Även skolans faktiska värden avseende andelen elever som nått målen och genomsnittligt meritvärde jämförda med modellberäknade värden framräknade med hjälp av analysverktyget SALSA² visar på stora positiva skillnader som av skolan bl.a. förklaras med höga ambitioner från föräldrars och elevers sida.

Av tabellen framgår det att skillnaden mellan flickors och pojkars genomsnittliga meritvärde är väsentlig, ett sakförhållande som, uppger huvudmannen, skolans ledning och lärare uppmärksammat och diskuterat de bakomliggande orsakerna till.

Inspektörernas analyser av slutbetygen uppvisar stora osystematiska skillnader ämnena emellan vilket kan tyda på osäkerhet i betygssättningen (se under rubriken Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning).

Inspektörerna bedömer att måluppfyllelsen är hög men vill påpeka att skolan bör analysera resultaten och grunderna för bedömningarna.

² För att få en mer nyanserad bild av skolornas betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambands Analyser – SALSA. Verkyget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende ”andel elever som uppnått målen” respektive ”genomsnittligt meritvärde” med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer såsom föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelningen pojkar/flickor i kommuner och skolor.

Normer och värden

Skolan har i uppgift att förmedla och hos eleverna förankra grundläggande normer och värden. I det uppdraget ingår bland annat att bedriva undervisning i demokratiska arbetsformer och sträva efter att elevernas inflytande ökar med stigande ålder och mognad. I skolmiljön skall ingen utsättas för diskriminering eller någon form av kränkningar.

I Engelska Skolan Norr råder en god stämning och eleverna trivs och känner sig trygga vilket inspektörerna bedömer är resultatet av ett medvetet och systematiskt värdegrundsarbete (se nedan Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet). Däremot framgår det av rapporten i sin helhet att elevinflytandet bör förbättras, ett utvecklingsområde som skolan också själv identifierat.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Utbildningen vid en fristående skola skall vara utformad så att den svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildningen inom den offentliga skolan. Enligt skollagen skall målet för utbildningen vara att i samarbete med hemmen främja elevernas harmoniska utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar. Vidare skall verksamheten utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Alla som arbetar i skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde. Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006: 67) ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen skall bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen skall åtgärder redovisas och den skall ses över och följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS:2007:7)

Inspektörerna bedömer att Engelska Skolan Norr har ett väl fungerande förebyggande arbete som syftar till att skapa en god miljö för lärande. Ett övergripande mål är att i den multikulturella miljö som skolan utgör bidra till förståelse

och respekt för olika kulturer och främja enighet i mångfalden. ”Social and emotional intelligence training” integreras exempelvis i all undervisning och därtill med eget utrymme på schemat i årskurserna 7-9 under beteckningen ”Health and values”.

Skolans ”anti-mobbinggrupp”, ABC, som består av rektor, kurator, två lärare från varje arbetslag samt två representanter för fritidshemsverksamheten, arbetar enligt rutiner som är väl kända av elever och föräldrar. Enligt samstämmiga uppgifter ingriper skolan utan dröjsmål om en incident inträffar. En s.k. ”Incident report” används för att rapportera att en incident har inträffat, vidtagna åtgärder följs upp och dokumenteras.

En likabehandlingsplan har upprättats på engelska, ”ENS’s plan of action to promote fair and equal treatment” och ett översättningsarbete till svenska pågick vid tidpunkten för inspektionsbesöket. Planen är inte daterad och har ingen angivelse om hur och när den skall utvärderas, vilket bör åtgärdas, men svarar i övrigt mot bestämmelsernas krav. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att lagstiftaren i en ny förordning som trädde i kraft den 15 oktober 2006 ställer krav på att elever med hänsyn tagen till ålder och mognad medverkar i arbetet med likabehandlingsplanen och att föräldrar görs delaktiga.

Skolan har både allmänna ordningsregler och detaljerade regler för beteendet på olika platser i och utanför skolbyggnaderna – på lekplatsen, i lunchrummet etc. Till reglerna är konsekvenser knutna. I början av varje termin undertecknar elever och föräldrar en överenskommelse som innebär att de är införstådda med de regler och påföljder som gäller på skolan. Eleverna uppger att de inte medverkat vid utformandet av dessa. Huvudmannen hänvisar i faktagranskningen av rapporten till att eleverna medverkat vid utformandet av skolans regler genom elevrådet men att det inte är varje år som alla regler ändras. Däremot, uppger denne, medverkar eleverna varje år vid skapandet av klassrumsregler. En viktig faktor för att ordningsregler skall fungera och respekteras är att eleverna kan påverka innehållet och att de är delaktiga i såväl framtagandet som revideringen av dessa.

I skolans handlingsplan över elevinflytandet är både elevernas formella och informella inflytande beskrivet. Elevinflytandet tar sig uttryck dels i schemalagda klassråd då såväl undervisningens uppläggning som relationer i klassen är tänkta att avhandlas och dels genom att tre elevråd med två representanter från varje klass för överläggningar om angelägenheter som rör hela skolan. Elevernas uppfattning om hur elevinflytandet fungerar i praktiken varierar. Medan de yngre eleverna anser sig kunna påverka både hur undervisningen bedrivs och hur exempelvis skolgården utrustas anser eleverna i de högre årskurserna att inflytandet över studierna och skolmiljön är starkt begränsat och avhängigt enskilda lärare. Hur elevinflytandet skall öka i undervisningen är ett utvecklingsområde som lyfts fram i skolans kvalitetsredovisning och i intervjuer med skolledning, lärare och föräldrar. Inspektörerna bedömer att skolan bör sträva efter att ge eleverna reella möjligheter att ta ansvar för sin arbetsmiljö och med stigande ålder utöva ett allt större inflytande över sin utbildning.

Skolan har en omvittnat god samverkan med hemmen i form av mer spontana kontakter. Innevarande läsår har den nyutträdde rektorn även tagit initiativet till ett mer formellt samverkansförfarande i och med bildandet av ett föräldraråd. I samband med att en elev börjar i Engelska Skolan Norr kommer rektorn och

föräldrarna överens om på vilket språk kommunikationen skall ske mellan skolan och hemmet. Skolans lokala dokument är i allmänhet upprättade på engelska - de lokalt bearbetade betygskriterierna, ordningsreglerna, blanketterna för uppföljning av elevvårdsärenden etc - och därefter i regel översatta till svenska. Progress Records, som är skolans grunddokument för bedömning av elevernas måluppfyllelse, har dock inte varit översatta. I samband med faktagranskningen av rapporten har dessa dokument i översättning inkommit till Skolverket.

Information som veckobrev som skickas hem till föräldrarna är skrivna på engelska, svenska, eller både och, medan bl.a. rektorsbrev som utkommer några gånger per termin och skolans hemsida huvudsakligen är avfattade på engelska. Huvudmannen uppger att lärarna själva väljer att skriva på det språk som ligger dem närmast. Vid Skolverkets tillsyn år 2002 (dnr 2001:3857) poängterades vikten av att alla dokument som berör elever och föräldrar finns tillgängliga på svenska, eftersom skolan motsvarar en svensk grundskola. Skolan förelades vid detta tillfälle att upprätta all information på svenska. Inspektörerna bedömer att det inte är förenligt med skollagens krav på öppenhet att inte all information finns på svenska.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Av 2 kap. 8 § grundskoleförordningen framgår bl.a. att ”En kommun får anordna huvuddelen av undervisningen på engelska för barn som vistas i Sverige under en begränsad tid och som har tillräckliga kunskaper i engelska för att kunna delta i undervisningen.”

I förordningen (2003:459) om försöksverksamhet med engelskspråkig undervisning i grundskolan ges kommunerna möjlighet att bedriva undervisning på engelska utöver vad som gäller enligt grundskoleförordningen, t.ex. görs ingen begränsning avseende vilka elever undervisningen kan avse. I 2 § uppges bl.a. ”Delar av undervisningen i grundskolan får anordnas på engelska. Under den sammanlagda tid som sådan undervisning anordnas får högst hälften av undervisningen ske på engelska språket. Undervisningen i ett enskilt ämne får inte helt bedrivas på engelska språket.”

I förordningen om försöksverksamhet med engelskspråkig undervisning ges kommuner således möjlighet att bedriva undervisning på engelska. Förordningen ger emellertid vissa begränsningar i omfattningen totalt för den engelskspråkiga undervisningen samt omfattningen i respektive ämne. Undervisningen i ett enskilt ämne får inte helt bedrivas på engelska.

En svensk grundskola måste således ge alla elever förutsättningar att delta i undervisningen, oavsett tidigare språkkunskaper. Undantag får endast göras då undervisningen avser barn som vistas i Sverige under en begränsad tid. Ett ämne kan inte helt och hållet undervisas på engelska, eftersom en sådan undervisning utestänger elever som inte har tillräckliga kunskaper för att tillgodogöra sig undervisningen. Dessa författningar gäller inte direkt för fristående skolor, men eftersom en fristående skola skall ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot kunskaper och färdigheter som grundskolan skall förmedla, bör dessa tas som utgångspunkt även för de fristående skolorna. Eftersom dessutom en fristående skola skall vara öppen för alla, strider det mot öppenhetskravet för fristående skolor att kräva sådana kunskaper i engelska som helt engelskspråkig undervisning i praktiken kräver.

Av huvudmannens dokumentation framgår det att Engelska Skolan Norr till övervägande delen är engelskspråkig. I ett inkommande dokument har huvudmannen tydliggjort att undervisningen i förskoleklassen bedrivs på svenska och engelska i lika hög grad, att undervisningen annars i de flesta ämnen bedrivs på engelska, oftast ”with an emphasis on parallel Swedish expressions” medan en del ”icke akademiska skolämnen” endast bedrivs på svenska.

I skolans kvalitetsredovisning från föregående läsår görs en precisering av i vilka ämnen och årskurser undervisning sker på respektive språk. Här konstateras att 85-90 procent av de barn som börjar i förskoleklassen är svensktalande men att många har utländsk bakgrund och att ett flertal barn är trespråkiga. I förskoleklassen bedrivs verksamheten på svenska och engelska i lika hög grad. I årskurserna 1-5 undervisas matematik och de natur- och samhällsvetenskapliga ämnena på engelska och övriga ämnen på båda språken. Undervisning i ämnet svenska utgörs av sex lektioner per vecka. I syfte att stärka språkträningen i båda språken är klasserna indelade i mindre grupper under dessa lektioner. Den s.k. skolsamverkan med fritidsverksamheten ger eleverna ytterligare möjligheter till språkträning i båda språken. I årskurserna 7-9 sker undervisningen uteslutande på engelska i de naturvetenskapliga ämnena och i varierande grad i övriga ämnen.

Inspektörerna vill påpeka vikten av att lärare tillämpar svenska i den utsträckning som behövs för att kunna fullgöra sina läraruppgifter till alla delar. Vid intervjuer och klassrumsbesök uppgav elever att det kunde vara svårt att förstå innebörden i vissa specialtermer och uttryck i dessa ämnen. För att förbereda eleverna inför studier i svenska gymnasieskolor används i exempelvis matematik i årskurs 9 en lärobok på svenska parallellt i undervisningen i syfte att befästa terminologin på båda språken. Någon motsvarande systematisk genomgång av facktermer i de naturvetenskapliga ämnena förekommer inte, vilket såväl elever som föräldrar efterfrågar.

Inspektörerna bedömer att Engelska Skolan Norr bedriver undervisning på engelska i en omfattning som väsentligt överstiger vad som för det offentliga skolväsendet medges i bestämmelserna. Undervisningen kan därmed till art och nivå inte anses motsvara den undervisning som skall ges inom grundskolan, vilket måste åtgärdas.

Individanpassning och stöd

Enligt läroplanen skall undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Utvecklingsplanen syftar till att utgöra ett stöd för läraren i att anpassa undervisningen till varje elevs behov samt bidra till att utbildningsmål och kunskapsutveckling tydliggörs för elev och vårdnadshavare.

I Engelska Skolan Norr upprättas framåtsyftande individuella utvecklingsplaner för alla elever i samband med utvecklingssamtalen. Samtalen utgår ifrån den bedömning av elevernas kunskapsutveckling som kontinuerligt görs i samtliga ämnen och av elevernas sociala utveckling och som återfinns i varje elevs Progress Record. Inför samtalen gör ämneslärarna skriftliga kommentarer kring resultaten som skickas hem. Dessa kommentarer skall enligt skolans policydokument i främsta rummet uttrycka positiva förväntningar på eleverna. Till

grund för samtalet ligger även ett på förhand besvarat frågeformulär ställt till elever respektive föräldrar om upplevelsen av trivsel och trygghet på skolan samt elevernas självvärderingar av sin skolgång. För elever i årskurs 8 och 9 som antingen inte uppnått målen i ett eller flera ämnen eller har ambitionen att nå ett högre betyg än G (Godkänd) har Engelska Skolan Norr dessutom utformat en egen särskild blankett, ”Plan of Action”. Inspektörerna bedömer att skolan förbereder och genomför samtalen systematiskt och som ett led i att öka elevens måluppfyllelse.

Skolan har fungerande rutiner för att identifiera elever i behov stödåtgärder. Elevvårdsfrågor är en stående punkt på dagordningen vid arbetslagens veckomöten. Behov av stöd anmäls till elevvårdsgruppen som består av rektor, biträdande rektorer, kurator, skolsköterska och speciallärare. För elever i behov av särskilda stödåtgärder utarbetas åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av är av god kvalitet. En särskild handlingsplan utformas för ansökan om särskilt verksamhetsstöd från kommunen. Skillnaden mellan denna plan och ett åtgärdsprogram uppger elevvårdspersonalen vara varaktigheten. Medan en handlingsplan sträcker sig över ett år omfattar ett åtgärdsprogram vanligen en kortare period innan det utvärderas.

Skolan har utvecklat olika metoder för att möta stödbehoven. Iakttagelser och intervjuer visar att undervisningen individanpassas på olika sätt. I arbetslagen diskuteras tillsammans med speciallärare hur undervisningen kan utvecklas och anpassas till varje elevs behov. Mentorer i årskurserna 7-9, vanligen två per klass, har ett särskilt ansvar att följa upp och stödja eleverna i den dagliga verksamheten. Engelska Skolan Norr har som övergripande mål att alla elever i slutet av det nionde året har uppnått en god funktionell tvåspråkighet i svenska och engelska.

I intervjuer med lärare och elevvårdspersonal framgår det, skolans individanpassningar och stödinsatser till trots, att för flerspråkiga elever som inte behärskar ett förstaspråk väl liksom för en del elever som medgivit inträde till skolan i senare årskurser och inte behärskar engelska lika väl som sina klasskamrater kan skolans tvåspråkiga miljö medföra svårigheter. Inspektörerna bedömer skolan bör arbeta vidare med att anpassa verksamheten till alla elevers olika behov.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

En fristående skola som fått medgivande att sätta betyg i enlighet med det offentliga skolväsendet skall följa samma bestämmelser som det offentliga skolväsendet vid uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling samt betygssättning. Dessa bestämmelser omfattar skyldigheten att genomföra utvecklingssamtal, upprätta individuella utvecklingsplaner och sätta betyg i årskurs 8 och 9 utifrån de nationella betygskriterierna i grundskolans ämnen. Skolan skall använda de betygssteg som finns angivna i förordningen. Betygen skall antecknas i en betygs katalog.

Varje skola bör konkretisera de nationella målen och betygskriterierna. Skolans lokala tolkningar av mål och kriterier får emellertid inte strida mot, lägga till krav eller inskränka de nationella målen. I två ämnen – slöjd och teknik – följer de lokalt konkretiserade kursplanerna och betygskriterierna vid Engelska Skolan Norr inte de nationella måldokumenterna. Skolans formuleringar inskränker respektive lägger till krav som inte är förenliga med bestämmelserna.

Skolan ger inte eleverna förutsättningar att nå målen i ämnet slöjd i slutet av det femte skolåret eller möjlighet att utifrån intresse i de högre årskurserna välja slöjdart, eftersom endast textilslöjd anordnas. I den nationella kursplanen anges som mål i slutet av årskurs 5 att eleven skall kunna hantera lämpliga verktyg och redskap i såväl textil- som trä- och metallslöjd och att eleverna i de högre årskurserna skall ges möjligheter att välja olika redskap, materiel etc. Huvudmannen uppger i faktagranskningen att skolan valt att satsa på en slöjdförform. ”Anledningen bakom detta var att eleverna skulle kunna uppnå högre mål i betygssättningen. Bedömningen var att lite av varje sorts slöjd inte skulle ge eleverna samma möjlighet till detta.”. Inspektörerna bedömer att skolan måste ge eleverna förutsättningar att nå målen i ämnet slöjd i årskurs 5 och eleverna i de högre årskurserna möjligheter att välja slöjdart.

Ämnet teknik har i skolans lokala kursplan indelats i ”Teknik allmänt” och ”Datateknik” och studeras från och med årskurs 3. I skolans konkretiseringar av betygskriterierna för ämnet har krav i datakunskande införts som inspektörerna bedömer inte vara i överensstämmelse med de nationella målen, vilket måste åtgärdas. Huvudmannen uppger att skolan i samband med ombildandet år 1999 fått godkännande för att ersätta träslöjd samt delar av ämnet teknik med data. Inspektörerna vill i sammanhanget erinra om att data inte är ett ämne i grundskolan och påtala att skolan måste ge eleverna förutsättningar att uppnå målen i grundskolans ämnen enligt nu gällande bestämmelser.

I den lokala kursplanen för ämnet engelska anges att eftersom det engelska språket används i huvuddelen av undervisningen förväntar sig skolan ”att eleverna gör större framsteg än eleverna i en vanlig svensk skola”. I Engelska Skolan Norr uppges de lokalt konkretiserade målen i ämnet därför vara högre än i svenska skolans i allmänhet. Däremot svarar betygskriterierna mot de nationella. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att förfarings sättet kan leda till att betygssättningen inte blir likvärdig med andra skolans. En jämförelse av resultaten i de nationella proven i årskurs 9 vårterminen 2005 och slutbetygen i ämnet visar exempelvis på stora skillnader till elevernas nackdel (se nedan).

Sammanställningar av slutbetygen visar på osystematiska skillnader mellan ämnen och över år som skolan inte kan ge nöjaktiga förklaringar till. Vissa ämnen har exempelvis ett betygsgenomsnitt som år efter år ligger långt över övrigas. I ämnet idrott och hälsa har 75,5 procent av eleverna läsåret 2005/06 MVG (Mycket väl godkänt) i slutbetyget, året dessförinnan 88 procent. Ämnet hem- och konsumentkunskap har ett likaledes konstant högt snittvärde.

Av betygssammanställningar från de senaste åren framgår det att eleverna ges samma betyg i de tre naturvetenskapliga ämnena samt i ämnet teknik. I lärarintervjun görs gällande att eleverna måste ha samma betyg i dessa fyra ämnen ”därför att de hör ihop”. Inspektörerna vill påpeka att bedömningen av elevernas kunskande i biologi, fysik och kemi skall ske med utgångspunkt dels i de för ämnena gemensamt utformade texterna, dels i respektive ämnestexter och att ämnet teknik har en egen kursplan och egna betygskriterier.

Enligt eleverna tillämpas även andra lokala kriterier än de redovisade. Elevernas uppfattning är att i ämnet idrott och hälsa utgör beteenden som närvaro, att vara ombytt till lektionen etc. kriterier vid betygssättningen. I faktagranskningen påpekas dock att bedömning och betygssättning alltid sker med målen som

utgångspunkt och att närvaro och ombyte inte i sig är grund för betygssättningen.

Lokalt konkretiserade betygsriterier saknas i skolans dokumentation för ämnet modersmål. Samtidigt framhåller huvudmannen att många elever läser detta ämne för att få möjlighet till högre betygspoäng.

Jämförelser mellan provresultaten i de nationella proven och slutbetygen visar på svag överensstämmelse. Läsåret 2004/05 ligger exempelvis slutbetygen i matematik betydligt över provresultaten medan förhållandet är det omvända i engelska och överensstämmelsen mellan provresultat och slutbetyg i svenska är god. Läsåret 2005/06 är däremot slutbetygen i svenska betydligt högre än provresultaten. I provbetyget har 27 procent av eleverna bedömts uppnå ett MVG, i slutbetyget har närmare hälften erhållit detta betyg.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans betygssättning inte i alla delar följer nationella bestämmelser. Skolan måste tillse att bedömning och betygssättning görs med stöd av underlag som är allsidigt och tar hänsyn till kunskapens olika former och att lärarna samverkar om grunderna för en likvärdig betygssättning. Huvudmannen uppger att skolan är medveten om behovet av fortbildning och att skolledning och flertalet lärare deltar i kompetensutveckling anordnad av Stockholms kommuns utbildningsförvaltning kring bedömning och betygssättning och att dessa frågor är föremål för diskussioner i nätverk tillsammans med lärare i den kommunala skolan. Med särskild hänsyn tagen till att ett flertal lärare inte har svensk lärarexamen eller ett av Högskoleverket utfärdat behörighetsbevis (se under rubriken Personal) måste skolan vidta åtgärder för att säkerställa en rättvis och likvärdig betygssättning.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning skall skolan årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen har som syfte att bidra till att förverkliga utbildningens nationella mål samt att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever skall medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna skall ges möjlighet att medverka.

Engelska Skolan Norrs kvalitetsredovisning för år 2005 innehåller en redogörelse för skolans specifika mål och strategier för att nå de nationella målen samt en beskrivning av utvärderingsinstrumentet Progress Record. Måluppfyllelsen anges i form av resultaten på de nationella proven samt meritvärdena. I redovisningen beskrivs ett flertal framtida utvecklingsområden – elevinflytande, ämnesintegrering, målrelaterad undervisning etc. Hur resultat och åtgärdsförslag är sammankopplade framgår inte tydligt och någon tidplan för förbättringsarbetet är heller inte angiven. Eleverna har inte kännedom om kvalitetsredovisningen och har heller inte på något sätt medverkat vid utarbetandet och föräldrarna känner inte till redovisningen. Enligt faktagranskningen kommer inför nästa läsår elever och föräldrar att vara delaktiga i utformandet av kvalitetsredovisningen och fler mätinstrument att användas.

Inspektörerna bedömer att skolan på ett tydligare sätt bör lyfta fram sambandet mellan resultat och behov av förändringsarbete i kvalitetsredovisningen. Att redovisningen inte utarbetats under medverkan av elever och att deras vårdnadshavare inte givits möjlighet att delta i arbetet är en brist.

Ledning och intern kommunikation

Skolledningen vid Engelska Skolan Norr består av rektorn samt tre biträdande rektorer med särskilt ansvar för förskoleklassen och årskurserna 1-6, årskurserna 7-9 respektive fritidshemsverksamheten. Skolan är indelad i fem arbetslag, s.k. resource groups, som företräds av arbetslagsledare. Dessa tillsammans med skolledningen bildar ”The Management Group”. Samtliga funktioners ansvarsområdena är definierade och en tydlig befattningsbeskrivning finns upprättad.

Även för Engelska Skolan Norr AB:s styrelse är en arbetsordning fastställd. Ordförande är skolans ägare, grundare och före detta rektor, som arbetar på skolan två dagar i veckan med att sköta ekonomin och svara för anställning av personal. Företrädaren för huvudmannen och rektorn har kontinuerlig dialog om skolans verksamhet.

Rektorn tillträdde sin tjänst inför innevarande läsår. Han har en högskoleutbildning i specialpedagogik och skolledning från USA, en svensk magisterexamen i pedagogik med internationell inriktning mot utbildningsledning och administration och genomgår för närvarande den statliga rektorsutbildningen. Ansvaret för den pedagogiska utvecklingen åvilar emellertid en av de biträdande rektorerna som i intervjuerna framhålls vara den faktiske pedagogiske ledaren.

Enligt bestämmelserna har rektorn på en skola det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn för Engelska Skolan Norr, som vid inspektionsbesöket innehaft ansvaret för skolan i drygt ett halvår, har ambitionen att öka medvetenheten om de nationella styrdokumenten. De förbättringsbehov som denna rapport lyfter fram visar på att det pedagogiska ledarskapet är av särskild vikt. Inspektörerna bedömer att rektors roll med övergripande ansvar för den pedagogiska utvecklingen och som chef för lärarna och övrig personal bör stärkas.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som skall erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Bestämmelser finns i bl.a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Tillgång till utbildning

Skolan tillämpar kötid som urvalsgrund för inträde till skolan. Förtur ges till syskon samt till elever som bor i närheten av skolan. Samma intagningsregler gäller till förskoleklass och årskurs 1.

Enligt skolans informationsbroschyr är det ”fördelaktigt för blivande elever att ha en god grund i ett eller båda språken för att tillgodogöra sig en tillfredsställande nivå av tvåspråkighet”. Inspektörerna vill påpeka att skolan skall vara öppen för alla och att informationen i denna del kan uppfattas som att så inte är fallet i Engelska Skolan Norr.

Personal

Bestämmelserna om behörighet och anställningsvillkor för lärare i det offentliga skolväsendet gäller även för fristående skolor sedan den 1 juli 2002. Detta innebär att behörig att anställas utan tidsbegränsning är dels den som har en svensk lärarexamen, dels den som av Högskoleverket har fått ett behörighetsbevis enligt vad som föreskrivs. Av bestämmelserna framgår bl.a. att den som har annat modersmål än svenska kan få ett behörighetsbevis endast om han eller hon har de kunskaper i svenska som behövs. Undantagsbestämmelserna i skollagen för tillsvidareanställning är tillämpliga om det saknas behöriga sökande, särskilda skäl föreligger samt den sökande har motsvarande kompetens och är lämpad att sköta undervisningen.

I Engelska Skolan Norr har drygt hälften av lärarna en utländsk universitetsexamen och/eller utländsk lärarbehörighet. Endast en lärare ansöker för närvarande om behörighetsbevis. Huvudmannen anför att lärare som blivit anställda utan tidsbegränsning efter den 1 juli 2002 och som saknar svensk lärarbehörighet alltid har utländsk lärarbehörighet, är ”native English speakers” och mestadels undervisar på engelska samt har en sådan utbildning och specialitet som krävs för att arbeta i en skola med engelska som en del av profilen. Tillsvidareförordnanden har enligt huvudmannen endast utfärdats om behöriga sökande saknats.

Vid intervju tillfället var rektor inte medveten om villkoren för anställning utan tidsbegränsning.

Inspektörerna vill påpeka vikten av att alla lärare har de kunskaper i svenska som behövs för undervisningen (se Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen) och för säkerställandet av en rättvis och likvärdig betygssättning (se Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning). Inspektörerna bedömer att skolan bör öka andelen behöriga lärare samt vidta åtgärder för att höja lärares kompetens i svenska.

Stabilitet

För Engelska Skolan Norr har en årsredovisning med resultat- och balansräkning samt en revisionsberättelse för räkenskapsåret 2005-07-01 – 2006-06-30 redovisats. Granskningen av årsredovisning, bokföring samt styrelsens förvaltning har genomförts av vald revisor. Den ekonomiska dokumentationen visar på ett negativt resultat efter finansnetto för året vilket bl.a. förklaras med stora reparations- och underhållskostnader i samband med starten av årskurs 7-9. Medel har avsatts i en stiftelse för att garantera skolans framtid.

Skolan redovisar en kö till förskoleklassen inför nästa läsår på 355 barn och totalt 3 000 elever på en väntelista.

Inspektörerna bedömer att skolans ekonomi och elevunderlag får anses som stabil.

Datum	Ort
2007-09-17	Stockholm

Karin Nilsson
Christina Sjöberg